

Valtuustoaloite: Savonlinnan kaupungin sisäisen liikkumisen ja julkisen liikenteen tarkastelu ja yhteensovittaminen vastaamaan koululaisten, opiskelijoiden, ikääntyneiden ja erityisryhmien tarpeita

TL 09.09.2025 § 154

708/08.01.00.01/2025

Valmistelija

logistiikkapäällikkö Pia Hokka-Itkonen, puh. 044 417 4840

Selostus

Logistiikkapalvelulle on tullut valmisteltavaksi keskustan valtuustoryhmän valtuustoaloite Savonlinnan kaupungin sisäisen liikkumisen ja julkisen liikenteen tarkastelusta ja yhteensovittamisesta vastaamaan koululaisten, opiskelijoiden, ikääntyneiden ja erityisryhmien tarpeita. Valtuustoaloite on pöytäkirjaliitteenä A.

Aloite: Savonlinnan kaupunkiin kuuluu kolme liitoskuntaa, joiden kaikista taajamista liikkuminen julkisella liikenteellä tulee järjestää ympärivuotisesti ja kestävästi ottaen huomioon eri ikäryhmät ja autottomat. Julkiseen liikenteeseen tukeutuvat asiointi-, työssäkäymis- sekä koulumatkaliikenne tulee järjestää kuunnellen kuntalaisia ja resursoimalla Savonlinnan kaupungin kustantamat liikennevuorot riittävästi ja turvallisesti.

Vastine: Kaupungin hankkima joukkoliikenne on kaikille avointa. Joukkoliikenteen tarpeen arvioinnissa otetaan huomioon koululaiset, opiskelijat, työssäkäyvät ja palvelujen saatavuus.

Kaupunkialueelle on hankittu paikallis- ja palveluliikennettä.

Asiointiliikennettä on hankittu Ahvensalmelta ja Pellossalosta Savonlinnaan, sekä Punkaharjun ja Savonrannan sisäistä. Asiointiliikenne helpottaa mm. iäkkäiden ja autottomien henkilöiden palvelujen saatavuutta ja entisten liitoskuntien lähipalvelujen säilymistä.

Lähiliikennettä on hankittu Juvola-Savonlinna, Punkaharju-Savonlinna, Savonranta-Kerimäki ja Kerimäki-Savonlinna välillä. Lähiliikenne on tarpeellista kaikille asiakasryhmille. Aikatauluissa ja reittisuunnittelussa huomioidaan perusopetuksen oppilaiden matkustustarpeet.

Koulukuljetukset järjestetään sivistyslautakunnan määrittelemien koulukuljetuskriteerien mukaisesti. Kuljetuksissa käytetään ensisijaisesti yleisiä kulkuneuvoja (julkista liikennettä).

Aloite: Kuluneen kesän ja syksyn aikana on asia noussut esille voimakkaasti varsinkin Punkaharjun suunnasta. Punkaharjun taajama-alueen asukkaat ovat lähestyneet kaupunginhallitusta 16.6.2025 kirjelmällään, jossa esiin nostettiin kesäajan bussivuorojen puuttuminen väliltä Punkaharju- Savonlinna. Lisäksi terveyspalvelujen kesäajan sulkua on asettanut autottomille suuria haasteita, ja vetoaminen kiskobussilla liikkumiseen ei ole niihin pätevä ratkaisu. Vertaaminen Kerimäen taajamasta kulkeviin lukuisiin bussivuoroihin nostaa esiin myös alueellisen tasa-arvon ja kohtuullisuuden vaatimukset entisten liitoskuntien asukkaiden tasa-arvoisesta kohtelusta.

Vastine: Vetoamus kesäajan bussivuorojen puuttumisesta ja siihen liittyvä logistiikkapäällikön vastaus on käsitelty kaupunginhallituksen kokouksessa 30.6.2025 § 278. Asia oli kokouksessa merkitty tiedoksi.

Kerimäen ja Savonlinnan välillä on Linja-autoliike S. Kosonen Oy:n markkinaehtoisia vuoroja, Ely- keskuksen ostoliikennevuoroja Joensuusta Savonlinnaan ja Savonlinnan kaupungin hankkimia vuoroja.

Loma-aikaiset kaupungin hankkimat vuorot olivat:

- MA-PE klo 7:05 ja 15:05 Kerimäeltä Savonlinnaan ja klo 7:55 ja 16:05 Savonlinnasta Kerimäelle.
- Lauantaisin klo 8:05, 11:05 ja 14:05 Kerimäeltä Savonlinnaan ja klo 9:05, 12:05 ja 15:05 Savonlinnasta Kerimäelle.

Koulupäivisin ajettavat vuorot ovat:

- Klo 6:45 ja 7:55 Kerimäeltä Savonlinnaan ja klo 12:55 ja 16:15 Savonlinnasta Kerimäelle.
- Lauantaisin klo 10:05 ja 14:05 Kerimäeltä Savonlinnaan ja klo 11:05 ja 15:05 Savonlinnasta Kerimäelle (lauantain vuorotarjonta muutettu 7.8. alkaen).

Mikäli halutaan, että Punkaharjun ja Savonlinnan välille hankitaan kesäajan joukkoliikennettä on määrärahan sisällyttävä logistiikkapalvelun vuoden 2026 talousarvioon.

Aloite: Koulujen ja opintojen alkaessa bussivuorot ovat palanneet, mutta vuorojen karsiminen vaikeuttaa opiskelijoiden ajankäyttöä kyytien ja odotusaikojen pidentyessä useilla tunneilla päivässä.

Koulukuljetusoppaasta löytyvä, koulumatkan kestosta ja kuljetuksen odottamisesta koostuva kolmen tunnin aikarajan ylitys täyttyy monelta (yli 13 v, Perusopetuslaki 628/1998, pykälä 32), koska esimerkiksi klo 9 Savonlinnaan lähtevä ja klo 14 Savonlinnasta Punkaharjulle liikennöivä vuoro on lakkautettu. Tämän heikennyksen lisäksi tai tästä johtuen pienet bussit ovat ajoittain niin täysiä, että osa matkustajista seisoo käytävillä tai istuu sylikkään. On tilanteita, joissa bussi ei ole voinut ottaa kaikkia kyytiin vastuukysymysten ja turvallisuuden säilymisen vuoksi.

Sivistystoimen vastine: Opetuksen järjestäjä järjestää kyydityksen esi- ja perusopetuksen oppilaan lähikouluun, jos perusopetuslain mukainen 5 km:n raja ylittyy. Tällöin on voimassa perusopetuslain mukaiset matkan ja odottamisen enimmäisajat. Toissijaisessa koulupaikassa huoltaja vastaa koulukuljetuksista. Tällöin ei sovelleta perusopetuslain määräämää matkan ja odottamisen enimmäisaikaa, koska vastuu tosiaan huoltajalla, ei opetuksen järjestäjällä.

Logistiikkapalvelun vastine: Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisussa ”kysymyksiä ja vastauksia oppivelvollisuudesta” on kerrottu, että kunta tai koulutuksen järjestäjä ei ole velvollinen järjestämään toisen asteen koulutuksessa oleville oppivelvollisille koulukuljetusta.

Kaupunki on hankkinut Punkaharjun ja Savonlinnan välisiä perusopetuksen koulupäivinä ajettavia tarpeellisia vuoroja, kun Ely -keskus on lakkauttanut Parikkalasta tulevia vuorojaan. Viimeisin hankinta vuonna 2024.

Kaupungin hankkimat meno-paluuvuorot Punkaharjun ja Savonlinnan välillä perusopetuksen koulupäivinä:

Punkaharju klo 6:50 – Savonlinna SKS klo 7:55

Savonlinna SKS klo 16:05 – Punkaharju klo 17:00

Savonlinna klo 7:05 – Punkaharju klo 7:50

Punkaharju klo 8:00 – Savonlinna klo 8:45 (tarvittaessa SKS)

Savonlinna SKS klo 15:05 – Punkaharju klo 15:55

Punkaharju klo 16:10 – Savonlinna SKS klo 16:50 (tarvittaessa SKS)

Aloite: Onnettomuuden sattuessa vastuukysymykset tulevat väistämättä aiheuttamaan korvausvaatimuksia kaikille osapuolille. Suurimpana huolenaiheena on kuitenkin matkustajien turvallisuus. Savonlinnan kaupungin tahtotilan tulee olla kaupungin sisäisen asiointiliikenteen järjestäminen parhaalla mahdollisella tavalla. Tämä vaatii bussivuorojen tarkastelua koko kaupungin alueella. Savonlinnan taajaman alueella liikennöivät bussit kulkevat välillä lähes tyhjillään, ja käyttäjämääriä seuraamalla ja vuoroja järjeistämällä päästään kustannussäästöihin.

Vastine: Punkaharjun ja Savonlinnan välisten kaupungin hankkimien linja-autovuorojen istumapaikkamäärät eivät enää riittäneet koulujen alettua 7.8.2025, koska Ely -keskus lakkautti Imatra-Parikkala-Savonlinna vuoroparin ja matkustajat siirtyivät kaupungin hankkimiin joukkoliikennevuoroihin.

Suuremmat autot otettiin käyttöön kaupungin hankkimissa vuoroissa seuraavasti:

- 11.8.2025 alkaen Punkaharjulta klo 6:50 ja Savonlinnasta klo 16:15 lähteviin vuoroihin
- 19.8.2025 alkaen Savonlinnasta klo 15:10 ja klo 16:10 Punkaharjulta lähteviin vuoroihin

Perusteena oli asiakkaiden turvallisuuden varmistaminen ja palvelun mitoittaminen todellisen kysynnän mukaiseksi.

Suurempien autojen käyttöönotosta johtuvat arvonlisäverottomat **lisäkustannukset v. 2025 osalta ovat yhteensä 27 800 € ja vuodelle 2026 yhteensä 58 000 €.** *Logistiikkapalvelun vuoden 2025 talousarvion määrärahan riittävyys on epävarmaa, koska kustannusten nousuun kesken toimintakautta ei ole voinut varautua.*

Logistiikkapalvelut tilastoi joukkoliikenteen matkustajamäärät ja tulot kuukausitasolla liikenteittäin. Tiedot tarvitaan mm. joukkoliikenteen valtionavustushakemuksiin.

Tarpeellisia vuoro- ja reittimuutoksia on tehty sopimuskausien aikana mm. asiakaspalautteiden perusteella.

Aloite: Yhteistyö Eloisan kanssa palvelukyytien osalta tulee sisällyttää tähän tarkasteluun.

Vastine: Palveluliikenteen hankinnan yhteistyöstä Etelä-Savon hyvinvointialueen ja Savonlinnan kaupungin kanssa on pidetty neuvottelu 12.12.2024. Valtuustoaloitetta neuvottelusta Eloisan kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on käsitelty teknisen lautakunnan kokouksessa 4.3.2025 § 40.

Neuvottelun yhteenvetona todettiin, että yhteistyöhalukkuutta molemmilla osapuolilla on, mutta **laki asettaa rajoituksia yhteistyölle.** Kuljetuspalvelun yhteishankinta olisi todella monimutkainen ja aikaa vievä prosessi. Yhteishankinnan suurimmaksi haasteeksi tulisi asiakaskohtaisten matkojen seurannan laskutusperuste Eloisan asiakkaiden osalta.

Savonlinnan kaupungin hankkima palveluliikenne on kaikille avointa, eikä siinä ole kiintiömäärää varattu eri asiakasryhmille. Palveluliikenteeseen pystytään yhdistämään tarvittaessa myös perusopetuksen oppilaita jotka muutoin tarvitsisivat kalliin taksikyydin.

Aloite: Vuoropuhelua VR:n kanssa pitää myös jatkaa ja tehostaa.

Kunnallisteknisten palvelujen vastine: Kunnallisteknisten palveluiden lausunto logistiikkapalveluille 1.9.2025, liittyen keskustan valtuustoryhmän aloitteeseen 11.8.2025 vuoropuhelun jatkamisesta ja sen tehostamisesta VR:n kanssa.

Kunnallistekniset palvelut toteaa valtuustoaloitteeseen seuraavaa: Sopijapuolet Liikenne- ja viestintäministeriö (LVM) sekä VR-Yhtymä Oy ovat tehneet aiemmin 01/2022 keskenään sopimuksen henkilöjunaliikenteen ostamisesta välille Parikkala – Savonlinna 31.12.2030.

Sopimuksessa LVM on palvelun hankkija/ostaja ja VR on palveluntarjoaja/myyjä.

LVM:n tehtävät toimivaltaisena rautatieliikenteen toimivaltaisena viranomaisena on lakiesityksissä HE/2025 sekä HE 66/2025 esitetty siirrettäväksi Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille ja muutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026.

Koska junaliikenteen ostosta vastaa LVM ja myöhemmin Traficom, niin rautatieliikennettä koskevia keskusteluita on syytä käydä edellä mainittujen tahojen kanssa. Savonlinnan kaupunki voi keskustella palvelun tuottaja VR:n kanssa sovitusta palvelun laadusta, mikäli se ei vastaa sille edellytetyistä kriteereistä. Näitä palveluun liittyviä kriteereitä, joista olisi syytä käydä keskustelua VR:n kanssa ovat mm. riittävä henkilökuljetuskalusto ja junalippujen saatavuus ikäihmisille.

Mikäli Savonlinnan kaupunki tai radan varren kunnat hakevat myöhemmin oikeutta (esim. isäntäkuntamallilla) rautatieliikenteen toimivaltaiseksi viranomaiseksi, joka ostaa alueelle junaliikennettä, voi se silloin keskustella VR:n tai muun (esim. SLJ = Suomen Lähijunat, yms) palveluntarjoajan kanssa liikenteen lisäämisestä tai vähentämisestä sekä palvelun laadusta (PSA, EY 1370/2007 sekä HE 182/2024).

Asia ei ole kaupungille täysin uusi, sillä kaupungin logistiikkapalvelut toimii alueellamme jo tieliikenteen toimivaltaisena viranomaisena ja voi näin ollen kilpailuttaa lähiliikenteessä tieliikenteen palvelujen tarjoajia.

Logistiikkapalvelut, muuta huomioon otettavaa:

Joukkoliikenteessä tapahtuu muutoksia hankintasopimusten voimassaoloaikana, joten niihin ei ole pystytty varautumaan kilpailutushetkellä. Muutoksia ovat mm. markkinaehtoisen liikenteen ja Ely-keskusten kuntien välisen ostoliikenteen muutokset/lakkaamiset, sekä lainsäädännön, teknologian, väestön, opiskelun, työssäkäynnin, lipputuotteiden, kouluverkon ja Eloisan sosiaali- ja terveyspalvelujen muutokset.

Joukkoliikenteen hankintasopimusten muutoksissa on otettava huomioon, että erityisalojen hankintalain (1398/2016 §124) mukaan hankintasopimusta ei saa olennaisesti muuttaa sopimuskauden aikana ilman kyseisen lain mukaista uutta hankintamenettelyä. Hankintasopimukseen sen voimassaoloaikana tehtyä muutosta voidaan pitää olennaisena muutoksena, jos hankintasopimus on sen seurauksena luonteeltaan huomattavasti erilainen alun perin tehtyyn sopimukseen verrattuna.

Talousarvion käyttösuunnitelmissa ja toiminnan järjestämisessä on otettava huomioon määrärahojen riittävyys sekä niiden sitovuudet. Talousarvion määrärahaa ei saa ylittää eikä käyttää muuhun kuin talousarviossa mainittuun tarkoitukseen. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt taloussuunnitelmakauteen 2025–2028 sisältyvän kehittämis- ja sopeuttamisohjelman.

Toimivalta	Hallintosääntö 4 luku 5 § lautakunnan yleinen ratkaisovalta
Lapsivaikutusten arviointi	Ei ole tarpeen arvioida
Yritysvaikutusten arviointi	Ei ole tarpeen arvioida
Esittelijä	Tekninen johtaja Siponen Kari
Päätösehdotus	Logistiikkapalvelun vuoden 2026 talousarvion laadintavaiheessa voidaan esittää Punkaharjun ja Savonlinnan välisen liikenteen hankkimista perusopetuksen oppilaiden kesäloman aikana. Hankinta toteutetaan mikäli määräraha sisältyy valtuuston hyväksymään talousarvioon. Lautakunta toteaa valtuustoaloitteen tulleen loppuun käsitellyksi.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Tiedoksi	Aloitteen tekijät Kaupunginhallitus/kaupunginvaltuusto